

Acabar bé és cosa de tots

- Acceptar refer l'Estatut sense trencar la Constitució significa assumir un gradualisme polític

JOSEP-MARIA TERRICABRAS

Catedràtic de Filosofia de la Universitat de Girona i membre de l'Institut d'Estudis Catalans

A l'hora de prendre decisions de qualsevol tipus, hem de tenir en compte almenys dues coses: que mai no prenem decisions en el buit, sinó que ho fem en un context que les emmarca i condiciona; i que una vegada presa una decisió, quedem obligats, si no volem ser incoherents, a prendre'n d'altres que lliguin amb ella. La decisió, per exemple, de tenir o no tenir fills es pren sempre tenint en compte diverses circumstàncies personals, socials i culturals; i, un cop presa la decisió, n'hi ha una colla d'altres --educació dels fills, economia familiar, llibertat de la parella-- que apareixen com un corol·lari gairebé natural.

Això és el que ha passat amb la redacció de l'Estatut de Catalunya. Al començament d'aquest llarg procés tots els participants van prendre una decisió importantíssima: van acordar que l'Estatut encaixaria en l'actual marc constitucional espanyol. Podien no haver-la pres, podien haver decidit que qüestionarien el marc i que en demanarien la revisió. Però no ho van fer.

D'aquesta primera decisió en van treure conseqüències, per no ser inconseqüents. Per això han debatut tant els límits i la interpretació constitucionals.

Perquè també és cert que la Constitució es pot interpretar de moltes maneres, tal com ha mostrat fa poc el Consell Consultiu de la Generalitat i tal com es podrà comprovar quan el text viatgi finalment cap a Madrid. I això vol dir que, tot i respectar la Constitució, també se'n podria fer una lectura molt oberta, tal

com s'ha fet de moment, per exemple, amb l'article que regula el matrimoni, per permetre les unions gais. No ha d'estranyar a ningú, doncs, que CiU i ERC tendeixin sovint amb les seves propostes a forçar la interpretació constitucional i que, en canvi, el PSC no ho faci, senzillament perquè no vol incomodar exageradament molts dels seus companys del PSOE que, previsiblement, tendiran a fer interpretacions gasives i restrictives.

Ara bé, tot i aquestes ben legítimes inclinacions i tendències, el fet clau roman inamovible: ningú no qüestiona --almenys de manera oberta-- la Constitució. D'aquí que hagi perdut força la idea --inicialment abanderada per ERC-- d'aprofitar el nou Estatut per fer una "segona transició". Ara ja no es demana remenar les cartes i tornar-les a repartir. Ningú no qüestiona el crupier. I si hi ha "segona transició" només és perquè es repeteix allò que ja es va fer va vint-i-vuit anys: no es va a la ruptura sinó a la reforma. Acceptar de refer l'Estatut sense estripar la Constitució significa acceptar el gradualisme com a mètode per a la reforma política. Ja dic que es podia haver pensat --no sé si fet-- una altra cosa, però la que s'ha fet és aquesta.

REPETEIXO QUE això té conseqüències. Els partits catalans em sembla que ja les han tret. Malgrat tot el soroll mediàtic de declaracions i contradecларacions, d'expressions més o menys afortunades o impertinents, és evident que tots aquests partits han mostrat repetidament ganes d'arribar a un acord: s'han escridassat en públic però s'han reunit en privat, han fet i han acceptat xantatges, han anat i vingut de Madrid, han fet tots els papers de l'auca.

Es pot discutir si ho han somatitzat prou bé, si han donat prou bona imatge pública. El que no es pot discutir és que s'hi han fet i esforçat. Per això no tinc cap dubte que el procés estatutari acabarà raonablement bé per la part catalana. El PP, és clar, se n'ha desmarcat. Era natural i ja s'hi comptava. El fet que, a partir d'un cert moment, ningú no hagi fet gaire cas al PP confirma justament que les coses no han anat malament del tot. És just, així doncs, destacar l'esforç dels quatre grups finalment implicats, perquè tots poden sortir bastant desgastats d'un procés que ha estat llarg i dur i els resultats del qual no seran mai allò que a ells els hauria agradat d'ensenyar als seus votants.

Quan dic, però, que si s'accepta la Constitució se n'han de treure conseqüències, no penso únicament en els partits catalans, que se n'han fet un tip, d'exercir contenció i autocontrol. Penso també en els partits espanyols: ¿seran aquests partits capaços, a Madrid, d'honorar els esforços catalans fent ells mateixos algun esforç, o únicament es limitaran a mirar-se l'Estatut amb suficiència i a dir que els altres encara no s'hi han esforçat prou? Això seria un molt mal servei a la convivència política, perquè faria reviure el tancament i la hostilitat anticatalans.

TANMATEIX, NO hem d'excloure que això pugui passar. Els recels hi són per totes bandes. ¿Per què, per exemple, ens hauríem de dedicar a "blindar competències"? Perquè la història recent ens ha demostrat que no n'hi ha prou que l'Estatut parli de "competències exclusives": després l'Estat s'inventa lleis i subterfugis per laminar-les i desactivar-les. Per això ara es vol que les competències siguin exclusives, excloents i no sé què més. Però, ¿com pot ser que el Govern central no respecti un Estatut d'Autonomia? Així, doncs, perquè això acabi bé, no n'hi haurà prou amb l'autocensura dels partits catalans; també s'hauran d'autocensurar els legisladors espanyols.

I és que la responsabilitat d'acabar bé és de tots. Aquesta setmana el Parlament de Catalunya ha de mirar d'acabar el millor que pugui: aprovant un Estatut que vagi al màxim dels límits acceptats i que sigui aprovat pels quatre partits capaços de mirar al futur, encara que cadascun d'aquests partits se l'imagini de manera diferent. El Congrés de Madrid haurà de fer honor a tot això. Si no ho fa, l'Espanya plural serà definitivament impossible.

ARTICLE PUBLICAT A EL PERIÓDICO DE CATALUNYA EL 25 DE SETEMBRE DE 2005